

Crna Gora
AGENCIJA ZA ELEKTRONSKE MEDIJE

Broj: UP P 02-043/24-30/3
Podgorica, 04.06.2024. godine

Na osnovu člana 40, 139, 140, 141, 143 i 144 Zakona o elektronskim medijima („Sl. list Crne Gore“, br. 46/10, 40/11, 53/11, 06/13, 55/16, 92/17 i 82/20) i člana 18 i 116 Zakona o upravnom postupku („Sl. list Crne Gore“, br. 56/14, 20/15, 40/16 i 37/17), postupajući po anonimnom prigovoru (akt zaveden kod Agencije pod br. UP P 04-043/24-30 od 10.05.2024. godine), direktorica Agencije za elektronske medije donosi

R J E Š E N J E

1. Javnom preduzeću „Radio Televizija Crne Gore“ iz Podgorice, javnom emiteru opšteg televizijskog programa „Prvi program Televizije Crne Gore“, izriče se upozorenje kao upravno-nadzorna mjera zbog kršenja čl. 85 st. 1, čl. 94 i čl. 95 st. 1 tač. 4 Zakona o elektronskim medijima, čl. 13 st. 1, čl. 37 st. 1, čl. 43 i čl. 58 st. 1 Pravilnika o komercijalnim audiovizuelnim komunikacijama („Sl. list Crne Gore“, br. 36/11), jer, na zahtjev Agencije, nije dostavio zaključeni ugovor (ugovore) o sponzorisaniu programskog sadržaja „Vožnja drumom“, niti druge akte kojima su regulisana prava i obaveze u vezi sa sponzorisaniem ovog sadržaja, kao i zbog toga što je u okviru emisije „Vožnja drumom“, emitovane dana 9. maja 2024. godine, u periodu od 18:12:05 do 18:41:00 sati (28 minuta 55 sekundi):
 - a) emitovao prikrivenu komercijalnu audiovizuelnu komunikaciju (oglašavanje),
 - b) emitovao oglašavanje u sadržaju koji je trajao kraće od 30 minuta,
 - c) na neprimjeren način označavao sponzora programskog sadržaja.
2. Upozorenje iz tačke 1 ovog Rješenja se izriče zbog:
 - a) kršenja zabrane emitovanja prikrivene komercijalne audiovizuelne komunikacije (član 85 stav 1 Zakona o elektronskim medijima i član 13 st. 1 Pravilnika o komercijalnim audiovizuelnim komunikacijama),
 - b) kršenja obaveze da oglasi ne smiju biti uključeni u programe koji traju 30 minuta ili kraće (član 94 Zakona o elektronskim medijima i član 43 Pravilnika o komercijalnim audiovizuelnim komunikacijama),
 - c) kršenje obaveze da kada je program sponzorisan u cjelini ili djelimično, mora jasno biti označen imenom, logotipom i/ili drugim simbolom sponzora, kao što je upućivanje na njegov/e proizvod/e ili njegovu/njegove uslugu/usluge ili njegov prepoznatljivi znak na primjeren način za programe, na početku, tokom i/ili na kraju programa (član 95 stav 1 tačka 4 Zakona o elektronskim medijima, član 58 stav 1 Pravilnika o komercijalnim audiovizuelnim komunikacijama),
 - d) kršenja obaveze emitera da Agenciji za elektronske medije, na njen zahtjev, dostavi sve podatke, informacije i dokumenta koja su neophodna za obavljanje regulatorne funkcije, a u ovom konkretnom slučaju zaključeni ugovor (ugovori) o sponzorisaniu programa (član 138 stav 3 Zakona o elektronskim medijima, član 57 stav 2 Pravilnika o komercijalnim audiovizuelnim komunikacijama).
3. Nalaže se Javnom preduzeću „Radio Televizija Crne Gore“, kao javnom emiteru opšteg televizijskog programa „Prvi program Televizije Crne Gore“, da:

- a) usaglasiti emitovanje programskih sadržaja u okviru ovog televizijskog programa sa standardima definisanim u Zakonu o elektronskim medijima, podzakonskim aktima Agencije i izdatom Odobrenju za emitovanje.
 - b) dostavi Agenciji za elektronske medije zaključen ugovor (ugovore) ili druge akte kojima su regulisana prava i obaveze u vezi sa sponzorisanjem programskog sadržaja „Vožnja drumom“.
4. Javno preduzeće „Radio Televizija Crne Gore“ je dužno da, u skladu sa članom 140 stav 3 Zakona o elektronskim medijima, u okviru televizijskog programa „Prvi program Televizije Crne Gore“, u emisiji informativnog programa u periodu od 15 do 22 sata, objavi informaciju o izrečenju mjeri iz tačke 1 ovog rješenja koja glasi:
- „Agencija za elektronske medije izrekla je Javnom preduzeću „Radio Televizija Crne Gore“, kao javnom emiteru opšteg televizijskog programa „Prvi program Televizije Crne Gore“ upozorenje jer je dana 9. maja 2024. godine, u okviru emisije 'Vožnja drumom', emitovao prikriveno oglašavanje i to u emisiji kraćoj od 30 minuta, što je zabranjeno Zakonom. Emiter je upozoren i zbog toga što je na neprimjeren način označavao sponzora programskog sadržaja.“*
5. Protiv ovog rješenja može se podnijeti žalba Savjetu Agencije za elektronske medije u roku od 15 dana od dana dostavljanja rješenja.
 6. Ovo rješenje će se objaviti na veb sajtu Agencije za elektronske medije www.aemcg.org.
 7. Ovo rješenje stupa na snagu danom donošenja.

O b r a z l o ž e n j e

Dana 10. maja 2024. godine Agenciji za elektronske medije (u daljem tekstu: Agencija) dostavljen je anonimni prigovor na rad preduzeća „Radio Televizija Crne Gore“ iz Podgorice, (u daljem tekstu: emiter), kao javnog emitera opšteg televizijskog programa „Prvi program Televizije Crne Gore“ (akt zaveden kod Agencije pod br. UP P 04-043/24-30 od 10. maja 2024. godine).

Podnosilac prigovora navodi: *"Tokom emisije 'Vožnja drumom', Javni emiter RTCG1 je prekršio Pravilnik o komercijalnim AV medijskim komunikacijama jasno emitujući prikriveno oglašavanje na način što je promovisao proizvode i usluge kompanije Hifa Oil (nagrada igra, nagrada, prodajni objekat...)."*

Polazeći od navedenog prigovora, Agencija je pokrenula postupak za utvrđivanje da li je prigovor osnovan, odnosno da li je došlo do kršenja čl. 85 st. 1, čl. 89 st. 1 i čl. 95 st. 1 tač. 2 i 4 Zakona o elektronskim medijima (u daljem tekstu: „Zakon“) i čl. 13 st. 1 i 2, čl. 37 st. 1, čl. 58 st. 1 i čl. 61 Pravilnika o komercijalnim audiovizuelnim komunikacijama (u daljem tekstu: „Pravilnik“) i Odobrenja za emitovanje br. O-TV-J-01.

Po tom osnovu, Sektor za nadzor nad radom pružalaca AVM usluga je sačinio Nalaz (broj UP P 04-043/ 24-30/1 od 14.05.2024. godine).

Saglasno nadležnostima ustanovljenim članom 138 Zakona i članom 112 Zakona o upravnom postupku, a u cilju utvrđivanja da li je emitovanjem spornih programskih sadržaja došlo do kršenja Zakona, Pravilnika i Odobrenja za emitovanje, Agencija je od emitera zatražila pisano izjašnjenje (akt br. UP P 02-043/24-30/2 od 16.05.2024. godine). U ostavljenom roku emiter nije dostavio traženo izjašnjenje.

Prilikom razmatranja da li je emitovanjem predmetnih programskih sadržaja došlo do kršenja propisanih standarda o komercijalnim AVM komunikacijama, Agencija je posebno imala u vidu sljedeće:

- oglašavanje je komercijalna audiovizuelna komunikacija koja podrazumijeva emitovanje bilo kog oblika obavještenja, uz određenu naknadu ili radi samopromovisanja, od strane pravnog ili fizičkog lica, a koje ima za cilj da predstavi i skrene pažnju na određeni proizvod ili uslugu, uključujući nepokretnosti, prava, obaveze, odnosno da motiviše potrošače da koriste, odnosno kupe taj proizvod ili uslugu, uz finansijsku naknadu (član 8 stav 1 tač. 14 Zakona i član 4 stav 1 tačka b) Pravilnika),
- prikrivena komercijalna audiovizuelna komunikacija je predstavljanje riječima ili slikama robe, usluga, imena, zaštitnog znaka ili aktivnosti proizvođača roba ili pružaoca usluga u radijskim i/ili

TV programima kada je cilj takvog predstavljanja oglašavanje i moglo bi dovesti javnost u zabludu u vezi sa njegovom prirodom. Takvo se predstavljanje naročito smatra namjernim ako je izvršeno u zamjenu za plaćanje ili za sličnu naknadu/protivuslugu (član 8 stav 1 tač. 15 Zakona i član 13 st. 1 i 2 Pravilnika),

- sponzorstvo je komercijalna audiovizuelna komunikacija koja podrazumijeva učešće fizičkog ili pravnog lica, koje se ne bavi djelatnošću pružanja AVM usluga, niti proizvodnjom audiovizuelnih radova, u finansiranju radijskih i/ili televizijskih programa, s ciljem da promoviraju svoje ime, zaštitni znak, ugled, aktivnosti, proizvode ili usluge (član 8 stav 1 tač. 17 Zakona i član 4 stav 1 tačka n) Pravilnika),
- telepromocija je oblik oglašavanja tokom prenosa programa pri čemu se pravi pauza u dotadašnjem toku uredničkog sadržaja, a voditelj preuzima ulogu prezentera određenih proizvoda ili usluga (član 4 stav 1 tačka m) Pravilnika).
- zabranjene su prikrivene i prevarne komercijalne audiovizuelne komunikacije (član 85 stav 1 Zakona i član 13 stav 1 Pravilnika),
- komercijalna audiovizuelna komunikacija mora biti jasno prepoznatljiva i može biti u obliku: radijskog i televizijskog oglašavanja, telešopinga, sponzorstva i plasmana proizvoda (član 88 Zakona),
- radijsko i televizijsko oglašavanje i telešoping moraju biti lako prepoznatljivi i audio, vizuelno i/ili prostorno odvojeni od ostalih programskih sadržaja (član 89 stav 1 Zakona i član 37 stav 1 Pravilnika),
- oglasi ne smiju biti uključeni u programe koji traju 30 minuta ili kraće (član 94 Zakona i član 43 Pravilnika),
- kada je program sponzorisan u cjelini ili djelimično, mora jasno biti označen imenom, logotipom i/ili drugim simbolom sponzora, kao što je upućivanje na njegov/e proizvod/e ili njegovu/njegove uslugu/usluge ili njegov prepoznatljivi znak na primjeren način za programe, na početku, tokom i/ili na kraju programa (član 95 stav 1 tačka 4 Zakona i član 61 Pravilnika),
- pružalac AVM usluge je dužan da, na zahtjev Agencije, dostavi sve podatke, informacije i dokumenta koja su neophodna za obavljanje regulatorne funkcije u ovoj oblasti, u roku koji odredi Agencija, a koji ne može biti kraći od sedam dana (član 138 stav 3 Zakona),
- emiter je dužan da Agenciji, na njen zahtjev, dostavi zaključeni ugovor o sponzorisanoj programu (član 57 stav 2 Pravilnika).

Na osnovu uvida u snimke emitovanih sadržaja i spise predmeta može se konstatovati sljedeće:

1. Emiter je 9. maja 2024. godine, u periodu od 18:12:05 do 18:41:00 sati (28 minuta 55 sekundi) emitovao auto-kviz „Vožnja drumom“.

U pitanju je zabavni sadržaj humanitarnog karaktera, produkcijske kuće „Fabrika ideja multimedija“. Kviz predstavlja taksi vožnju u kojoj poznate ličnosti odgovaraju na pitanja vozeći se gradom.

Voditelji kviza su glumci Lara Dragović i Stefan Vuković, a u navedenoj epizodi učestvovali su muzičarka Tina Džankić i vizuelni umjetnik i muzičar Luka Radović.

2. Uoči najavne špice navedenog programskog sadržaja, u terminu od 18:12:00 do 18:12:04 sati (4 sekunde), na punom ekranu emitovano je grafičko i zvučno obavještenje sljedeće sadržine: „NAGRADE U DANAŠNJEM KVIZU OBEZBIJEDIO JE 'HIFA OIL'“. Tom prilikom je na crnoj pozadini istaknut crveno-bijeli logotip kompanije „HIFA OIL“.

Nakon najavne špice, u terminu od 18:12:19 do 18:12:50 sati (31 sekunda), emitovan je segment programskog sadržaja zabilježen na benzinskoj stanici „HIFA OIL“. Širokim kadrom obuhvaćeni su punktovi za točenje goriva, info-tabla sa logotipom kompanije i cijenama goriva, te automobil s natpisom „HIFA-OIL NAGRADNA IGRA“, koje se nalazi na postolju na kojem je ispisano: „POKLANJAMO Škodu Superb i još mnogo toga...“.

U nastavku programskog sadržaja, pojavljuje se voditeljski par, koji se nalazi na pomenutoj benzinskoj pumpi i vodi razgovor kako slijedi.

Voditelj: „O, pa ti nisi Lara, ti si Lara Kroft. Neustrašiva jedna, vanvremenska jedna, nevjerovatna gracija...”

Voditeljka: „Neka, hvala, imam ja još dosta do tih epiteta. Uh, ne ide mi nekako, ne znam...”

Voditelj: „Što?”

Voditeljka: „Šta radiš ti to?”

Voditelj: „Ovo popunjavam ovu nagradnu igru. Dako budem imao sreće ovaj put.”

Voditeljka: „Ti? Ti si rođen pod srećnom zvijezdom.”

Tokom navedenog razgovora, voditeljka kolegi donosi kafu za ponijeti, kada on preuzima od nje fiskalni račun i počinje da tipka na mobilnom telefonu. U nastavku razgovora voditeljski par kroz dramski dijalog govori o gledanosti kviza, kada voditelj predlaže improvizacije koje bi povećale gledanost.

U terminu od 18:13:49 do 18:13:53 sati (4 sekunde), te od 18:15:06 do 18:15:13 sati (7 sekundi), emitovan je segment programskog sadržaja zabilježen na benzinskoj stanici „HIFA OIL”. Širokim kadrom obuhvaćeni su punktovi za točenje goriva, info-tabla sa logotipom kompanije i cijenama goriva, te automobil s natpisom „HIFA-OIL NAGRADNA IGRA”, koje se nalazi na postolju na kojem je ispisano: „POKLANJAMO Škodu Superb i još mnogo toga...”.

Potom se, u terminu od 18:15:14 do 18:15:19 sati (5 sekundi) emituje panoramski kadar, kojim je obuhvaćem krov pomenute benzinske stanice na čijoj bočnoj strani je istaknut logotip kompanije „HIFA OIL”, uz sljedeće oznake „ISOMAX”, „Your distributor of oil and oil products”.

U nastavku kviza, u terminu od 18:20:26 do 18:21:36 sati (1 minut 10 sekundi) emitovan je segment programskog sadržaja dat u nastavku.

Voditeljka: „Odlični ste, prvi set pitanja je završen i to odlično. A pošto ste tako dobri, onda vam slijedi i bonus pitanje, 'HIFA OIL' pitanje, a ono glasi: Koja je prva zemlja uvela obaveznu upotrebu sigurnosnih pojaseva u automobilima? A: SAD, B: Švedska, C: Njemačka, D: Francuska.”

Nakon što voditeljka postavi pitanje, na punom ekranu emitovana je grafika tokom koje se u centralnom dijelu emituje video na kojem učesnici u kvizu odgovaraju na postavljena pitanja. Na lijevoj strani ekrana nalaze se opcije za pomoć takmičarima, ispod čega je grafička oznaka na kojoj piše: „'HIFA OIL' BONUS PITANJE”. Na desnoj strani ekrana istaknuta je osvojena suma novca, uz logo kviza. U donjem dijelu ekrana nalazi se postavljeno pitanje s ponuđenim odgovorima.

Nakon što su takmičari odgovorili na sva pitanja, u terminu od 18:37:59 do 18:38:27 sati (28 sekundi), emitovan je segment programskog sadržaja tokom kojeg je prikazan iznos novca koji su takmičari osvojili: „OSVOJENA SUMA 600 €”.

Takmičarka: „Mi nećemo zadržati novac.”

Takmičar: „Naravno.”

Takmičarka: „Nego ćemo donirati naravno drugima.”

Voditeljka: „Znači, donirate na račun Fondacije 'Budi human'? Za liječenje djece u Crnoj Gori.”

Takmičari: „Tako je.”

Voditeljka: „Hvala vam na tome. Naš račun se puni, već je na njemu značajna suma novca. Hvala vam, bili ste odlični i stvarno doprinijeli da račun bude još veći.”

Takmičar: „Hvala vama na pozivu i drago nam je da smo doprinijeli koliko-toliko. Žao mi je što nijesmo znali i ovo za 900, ali i 600 je super.“

Tokom emitovanja navedenog segmenta programskog sadržaja emitovana je grafika tokom koje se u centralnom dijelu ekrana emituje snimak zabilježen u taksi vozilu, ispod čega je prikazana grafička oznaka sljedeće sadržine: „HUMANITARNI RAČUN 4110 €“.

Tokom odjave voditelja, u terminu od 18:40:09 do 18:40:22 sati (13 sekundi), emitovana je grafika tokom koje se u centralnom dijelu ekrana emituje snimak na kojem voditelji razgovaraju ispred taksi vozila, ispod čega se smjenjuju sljedeće grafičke oznake: „Nagrade u današnjem kvizu obezbijedio je 'HIFA OIL'“, „SPONZOR AUTOMOBILA 'BMW Voli Motors'“, „TEHNIČKA PODRŠKA 'Multicom'“, „ZAHVALJUJEMO NA POMOĆI: 'FOTO DEDIĆ', 'Maja progress art', 'Piramida butik', 'DOGA Crna Gora'“.

3. Tokom emitovanja opisanog programskog sadržaja na ekranu nije bilo vidljivo grafičko obavještenje da sadrži komercijalne AV komunikacije (PP, plaćeni termin, telepromocija i sl.).
4. Segment programskog sadržaja (na početku), snimljen na benzinskoj stanici „HIFA OIL“ može se smatrati oglašavanjem, odnosno telepromocijom u toku programa, jer su u njemu voditelji predstavili informacije od značaja samo za određenu kompaniju (kompaniju „Hifa Oil“ d.o.o.) i na njenu nagradnu igru (koja podrazumijeva kupovinu proizvoda u pumpama „Hifa Oil“ d.o.o. i slanje koda sa računa da bi se učestvovalo u nagradnoj igri). Ovaj segment sadržaja može se smatrati prikriivenom komercijalnom audivizuelnom komunikacijom, odnosno prikriivenim oglašavanjem konkretnog subjekta (kompaniju „Hifa Oil“ d.o.o.) sa jasno promotivnim elementima (snimak prodajnog prostora, promocija proizvoda, nagradne igre i nagradnog fonda - automobil, cjenovnika goriva).
5. Postojanje prikriivenog oglašavanja u predmetnom segmentu (prisustvo promotivnog elementa u cilju oglašavanja, oglašavanje nagradne igre, dovođenje gledalaca u zabludu) može se sagladati na osnovu nekoliko elemenata i to:
 - predstavljen je konkretni poslovni subjekt (kompaniju „Hifa Oil“ d.o.o.), odnosno nagradna igra koju organizuje, na način da se preporučuje kupovina proizvoda i korišćenje usluga na njihovim pumpama radi učestvovanja u nagradnoj igri, sa akcentom na automobilu koji predstavlja glavnu nagradu.
 - voditelji su preuzeli ulogu prezentera subjekta (sponzora) i njegove ponude i obraćali se publici kao potencijalnim korisnicima usluga i kupcima proizvoda, odnosno učesnicima nagradne igre, sugestirajući u voditeljskom razgovoru da više (kupovine) računa znači više „sreće“ („Šta radiš ti to? Evo popunjavam ovu nagradnu igru. Dako budem imao sreće ovaj put.“)
 - analizirani programski segment mogao je dovesti u zabludu gledaoca, u pogledu svoje stvarne prirode, odnosno pogodan je da uvjeri da je riječ o sadržaju koji nije komercijalne prirode. Takvo dovođenje u zabludu prevashodno je moguće zbog načina na koji se predstavljaju ponuda i prednosti kupovine usluga (predstavljanje uslova za učešće u nagradnoj igri), u okviru uredničkog sadržaja kakav je emisija „Vožnja drumom“. Ovaj dio programa scenarijski je osmišljen kao igrani segment koji se odvija na benzinskoj pumpi, pa se upravo kadriranjem i tokom radnje / razgovora, jasno ukazuje na namjeru autora sadržaja (emitera) da predstavi odnosno omogući predstavljanje ponuđača („Hifa oil“ d.o.o.), njegove ponude (proizvodi „ISOMAX“), kao i nagradne igre i glavne nagrade (automobil).
6. Uključivanjem oglašavanja u predmetni sadržaj, koji je trajao kraće od 30 minuta emiter je prekršio zabranu jasno propisanu Zakonom i Pravilnikom da oglasi ne smiju biti uključeni u programe koji traju 30 minuta ili kraće.

Predmetna emisija je imala više sponzora, što se može zaključiti na osnovu odjave sadržaja u kojoj se kaže: „Nagrade u današnjem kvizu obezbijedio je 'HIFA OIL'“, „SPONZOR

AUTOMOBILA 'BMW Voli Motors', „TEHNIČKA PODRŠKA 'Multicom'“, „ZAHVALJUJEMO NA POMOĆI: 'FOTO DEDIĆ', 'Maja progress art', 'Piramida butik', 'DOGA Crna Gora'“.

Iako je na početku emisije emitovano obavještenje koje se odnosi na „HIFA OIL“ d.o.o., kao subjekta koji je obezbijedio nagrade, emiter je propustio da na početku označi i sve druge sponzore, koje je označio (logo i ime) na kraju emisije.

7. Emiter nije dostavio ugovore o sponzorisaniu predmetnog programskog sadržaja i time prekršio obavezu da, na zahtjev Agencije, dostavi akt kojim su regulisana njegova prava i prava i obaveze u vezi sa sponzorisanjem.

Na osnovu navedenog, a uvažavajući činjenicu da je saglasno tački 7.1 izdatog Odobrenja za emitovanje O-TV-J-02, emiter odgovoran za sve objavljene sadržaje, može se utvrditi da je emitovanjem predmetnih programskih sadržaja prekršio čl. 85 st. 1, čl. 89 st. 1, čl. 94 i čl. 95 st. 1 tač. 4 Zakona, čl. 13 st. 1, čl. 37 st. 1, čl. 43 i čl. 58 st. 1 Pravilnika.

Nakon sprovedenog postupka i uz uvažavanje svih relevantnih činjenica, direktorica Agencije je, saglasno čl. 140 i 141 Zakona, donijela odluku kojom se emiteru izriče upravno-nadzorna mjera upozorenja i nalaže da usaglasi emitovanje programskih sadržaja u okviru programa „Prvi program Televizije Crne Gore“ sa standardima definisanim u Zakonu, podzakonskim aktima Agencije i izdatom Odobrenju za emitovanje.

Emiteru je naloženo da, u skladu sa čl. 140 stav 3 Zakona, informaciju o izrečenoj mjeri objavi u svom programu, kao i da u pisanoj formi obavijesti Agenciju o načinu (sadržaj, datum i vrijeme) objavljivanja informacije o izrečenoj mjeri.

Ovo rješenje stupa na snagu danom donošenja.

UPUTSTVO O PRAVNOM SREDSTVU

Protiv ovog rješenja može se podnijeti žalba Savjetu Agencije za elektronske medije u roku od 15 dana od dana njegovog dostavljanja.

Dostavljeno:

- Javnom preduzeću „Radio Televizija Crne Gore“, generalnom direktoru
- Javnom preduzeću „Radio Televizija Crne Gore“, direktor Televizije Crne Gore
- Savjet Agencije za elektronske medije
- Sektor za nadzor nad radom pružalaca AVM usluga
- Sektor za pravne i ekonomske poslove
- Služba za informaciono-komunikacione tehnologije
- Služba za zajedničke poslove

Pripremila: Marija Baykal

Odobrila: Jadranka Vojvodić

